

Generatieve Artificiële Intelligentie verantwoord gebruiken.

Een handreiking voor docenten (Versie 2.0, september 2023)

Om te beginnen: Generatieve Kunstmatige Intelligentie (GenAI) is de verzamelnaam voor alle vormen van kunstmatige intelligentie waarbij tekst, afbeeldingen of andere inhoud kan worden gegenereerd op basis van data waarmee de AI getraind is. Voorbeelden hiervan zijn ChatGPT, ELICIT, DALL-E, Midjourney, en BOOMY. Het gebruik van GenAI tools is op dit moment niet verboden.

Bij Zuyd zijn we van mening dat het noodzakelijk is om studenten goed voor te bereiden op hun toekomstige rol in het beroepenveld. Kunstmatige intelligentie zal in heel veel gevallen onderdeel uitmaken van dat toekomstige beroepenveld. Het is aan ons om studenten voor te bereiden op die toekomst waarin kunstmatige intelligentie een vanzelfsprekend onderdeel zal zijn van het werk! Dit kunnen we doen door goed na te denken over de competenties die studenten in de toekomst nodig gaan hebben en daarop ons onderwijs en (de inhoud en wijze van) toetsen aan te passen. Daarnaast kunnen we binnen het onderwijs studenten al verantwoord leren werken met AI.

We hanteren daarbij echter 3 basisprincipes:

1. Geldende richtlijnen rondom auteursrechten en AVG zijn ook van toepassing op AI gebruik;
2. Studenten zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud van alles wat zij uploaden, mailen of opsturen naar jou als docent, medestudenten en externen;
3. De opleiding moet ondubbelzinnig kunnen evalueren/beoordelen of de student de diplomarelevante competenties tijdens de opleiding zelf verworven heeft.

Disclaimer: De informatie in deze handreiking is met veel zorg samengesteld op basis van eerdere berichtgeving op Zuydnet (versie 1.0), de cursus informativaardigheden van de Bibliotheek en informatie van Avans Hogeschool, Saxion Hogeschool en de KULeuven. We zijn ons echter bewust van de snelle ontwikkelingen op dit gebied en zullen dan ook – indien nodig – de informatie updaten. We werken daarom ook met versie nummers.

Wat wordt niet toegestaan?

Elke vorm van het letterlijk overnemen van de output, waarbij deze wordt gepresenteerd als eigen werk, zonder volledige en transparante verwijzing en/of back log.

Let op: het is slechts in uitzonderlijke situaties mogelijk om rechtstreeks naar (output van) GenAI te verwijzen. Bijvoorbeeld als GenAI gebruikt wordt voor het genereren van een samenvatting of grammaticale aanpassingen die (grotendeels) overgenomen worden. Je kunt over het algemeen niet naar GenAI verwijzen als zijnde een (feitelijke) informatiebron omdat de output wordt gegenereerd op basis van data/ bronnen waarmee de AI getraind is. Als de student GenAI gebruikt om op zoek te gaan naar feitelijke informatie, kan GenAI hem/haar op weg helpen maar zal hij/zij zelf op zoek moeten naar goede feitelijke bronnen waar ook naar verwezen kan worden.

Wat wordt wel toegestaan?

- Elke vorm van gebruik van GenAI waarbij de output door de student in het leerproces gebruikt wordt. Denk hierbij aan het laten inspireren, samenvatten, ordenen, laten uitleggen, oefen vragen laten genereren, als zoekhulp, taalassistentie, brainstorm hulp etc;
- Transparant gebruik van GenAI als dit onderdeel uitmaakt van de competenties die de student dient te verwerven tijdens de opleiding.

Let op: de output van GenAI dient kritisch beoordeeld te worden op feitelijke correctheid, hier zijn (op dit moment) veel GenAI nog niet feilloos in. Vraag van de student dus altijd fact-checking!

Hoe kan ik dan zien of het eigen werk van studenten betreft?

Hulpmiddelen gebruiken voor het genereren van werkstukken, essays e.d. is niets nieuws. Zo zijn er woordenboeken, online vertaalprogramma's, vrienden of familie die teksten voor je schrijven of nakijken of bureautjes die de scriptie tegen betaling voor studenten schrijven. Studenten konden dus altijd al teksten laten maken door anderen, betaald of gratis. Er wordt hard gewerkt aan plagiaatdetectiesoftware, een watermerk etc., maar geen enkel systeem zal 100% waterdicht zijn.

Daarom enkele tips die makkelijk te gebruiken zijn:

- Controleer de bronnenlijsten;
- Vergelijk het product van de student met een eerder product dat hij/zij heeft ingeleverd;
- Controleer het product op ongebruikelijke, niet-passende of repetitieve taal;
- Overweeg of de inhoud en het onderwerp nog binnen de te verwachte kennisbasis van de student valt;
- Volg (en beoordeel) veel meer het proces dat een student doorloopt om tot een bepaald product te komen.

AVG

Het verwerken van de data, die gebruikt wordt om output te genereren, gaat (momenteel) mogelijk niet volgens de Europese wet- en regelgeving. Zo geven veel GenAI geen transparantie over de bronnen die zij gebruiken. Hierdoor is het mogelijk dat er werk en data gebruikt wordt waar copyright op zit. Daarnaast is het niet bekend wat met de input gebeurt die wij geven.

De regel is dan ook: Werk niet met bedrijfs- of persoonsgevoelige informatie en wees je bewust van het risico dat jouw input wordt opgeslagen en gebruikt.

Verantwoord leren werken met GenAI

GenAI kan in veel gevallen een effectief hulpmiddel zijn tijdens de studie en toekomstige beroep.

Hoe kun je als docent generatieve AI integreren in het onderwijs?

- Laat studenten oorspronkelijke bronnen bij GenAI gegenereerde output zoeken;
- Vraag verschillende groepen om concepten op te zoeken/vereenvoudigen en discussieer over de output;
- Gebruik GenAI in tutorgroepen als brainstorm assistent;
- Spoor studenten aan om GenAI in te zetten om taal- en grammatica in teksten bij te schaven;
- Laat studenten toekomstscenario's genereren met behulp van GenAI;
- Laat studenten feedback vragen op geschreven teksten;
- Geef studenten de opdracht oefenvragen te genereren door GenAI.

Help studenten wel door samen ermee te experimenteren en leer ze transparant te zijn over het gebruik van GenAI. Een goede werkwijze om transparant te kunnen zijn, is bijhouden hoe en waarom je GenAI hebt gebruikt. Dat kan verschillende vormen aannemen, bijvoorbeeld:

- Het bewaren van de volledige uitwisseling (i.e., de vragen die je stelt, de tussenantwoorden), met GenAI, bijvoorbeeld door het maken van screenshots.
- Het beschrijven van de wijze waarop GenAI toegepast werd. Bijvoorbeeld voor het brainstormen, ordenen, uitleggen, samenvatten, als zoekhulp, illustreren etc.
- Het noteren van de redenen voor het gebruik van GenAI. Tijdwinst, inspiratie, stimuleren van denken, begrippen beter begrijpen, vertalen, corrigeren, experimenteren etc.

Wil je als docent meer weten over generatieve AI en hoe je dit verantwoord gebruikt binnen het onderwijs?

- Neem dan contact op met de dienst Onderwijs en Onderzoek via blendedlearning@zuyd.nl of rechtstreeks met de [onderwijskundige gekoppeld aan jouw domein](#).
- Stel je vraag aan het auteursrechten informatiepunt via mail auteursrechteninformatiepunt@zuyd.nl.
- Volg de AI informatiepagina op [Zuydnet](#) en/of word lid van het [informatiekanaal ChatGPT](#).
- Volg de [AI Awareness cursus](#) via [HR](#).